

Sygn. akt I C 495/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2016 roku

Sąd Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Anna Lipnicka

Protokolant: sekr. sądowy Wioletta Bartołd

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2016 r. na rozprawie sprawy

z powództwa **D. M.**

przeciwko **G. S.**

o zapłatę

1. powództwo oddała,
2. zasądza od powódki D. M. na rzecz pozwanego G. S. kwotę 2 417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

I C 495/13

UZASADNIENIE

Powódka D. M. domagała się zasądzenia od pozwanego G. S. na swoją rzecz kwoty 16.500 zł oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego żądania podniosła, iż jest córką zmarłej 25 maja 2010 r. K. S.. Spadkodawczyni w chwili śmierci była wdową. Do kręgu jej ustawowych spadkobierców w udziałach po 1/3, poza powódką, należy jeszcze dwóch synów - R. S. i W. S.. W dniu 2 listopada 1998 r. K. S., umową darowizny w formie aktu notarialnego, podarowała na rzecz swojego wnuka G. S. udział w wysokości 1/2 we współwłasności nieruchomości położonej w R., obejmującej działkę nr (...) (...), zapisanej w księdze wieczystej KW nr (...) Wydziału Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Kędzierzynie-Koźlu. Powódka odziedziczyła spadek po zmarłej matce w udziale wynoszącym 1/3. Szacunkowa wartość całej nieruchomości wynosi 200.000 zł, a więc wartość udziału, który przysługiwał K. S., a jednocześnie wartość spadku po w/w, to kwota 100.000 zł. Jedna trzecia tej sumy to w przybliżeniu 33.000 zł. Wartość dochodzonego zachowku to połowa tej ostatniej kwoty tj. 16.500 zł.

Pismem procesowym z dnia 7 lutego 2014 r. (d.w.) powódka sprecyzowała na nowo swoje roszczenie określając je jako żądanie uzupełnienia zachowku. Jednocześnie zmodyfikowała wartość przedmiotu darowizny dokonanej przez spadkodawczynię K. S. na rzecz pozwanego stwierdzając, iż zamyka się ona kwotą 120.000 zł. Wskazała ponadto, iż spadek po K. S., na mocy testamentu odziedziczył w całości jej syn R. S.. Od tego ostatniego powódka, w odrębnym procesie dochodzi zapłaty kwoty 5.000 zł jako nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek. Od obdarowanego wnuka – G. S. domaga się, tytułem zachowku, kwoty 20.000 zł.

Na rozprawie w dniu 17 lutego 2014 r., działający imieniem powódki pełnomocnik, wniósł o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kwoty 25.000 zł.

Pismem procesowym z dnia 27 lutego 2014 r. pełnomocnik powódki wniósł o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie powołując się na fakt, iż przed tutejszym sądem toczy się równolegle sprawa z powództwa D. M. przeciwko R. S. o zachowek. Uzasadniając powyższy wniosek pełnomocnik powódki powołał się na treść art.1000§1 kc, z treści którego wynika, iż w przypadku gdy uprawniony nie może otrzymać należnego mu zachowku od spadkobiercy lub osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej

do uzupełnienia zachowku. Niezależnie od wniosku o zawieszenia postępowania w sprawie, pełnomocnik powódki wniósł ponadto o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości celem ustalenia wartości przedmiotu darowizny dokonanej przez spadkodawczynię na rzecz pozwanego, a także odniósł się merytorycznie do złożonej w międzyczasie przez G. S. odpowiedzi na pozew, wskazując jednocześnie podstawę prawną dochodzonego roszczenia. W wywodach merytorycznych podniesiono, iż bezsprzecznie darowizna na rzecz G. S. dokonana została blisko 15 lat licząc wstecz od daty otwarcia spadku. Okoliczność ta jednak, w myśl stanowiska judykatury, nie ma znaczenia, gdyż G. S. jest spadkobiercą zmarłej K. S.. Już z treści umowy darowizny z dnia 2 listopada 1998 r. wynika, że była ona jego babcią. Pojęcie spadkobiercy należy przy tym interpretować szeroko – jest nim każda osoba, która mogłaby dojść do spadku w sytuacji dziedziczenia ustawowego po zmarłym.

Pozwany G. S. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i zwrot kosztów procesu. Uzasadniając swoje stanowisko podniósł w pierwszej kolejności, iż powódka w pozwie powołała się na nieprawdziwy stan faktyczny. Wbrew twierdzeniom pozwu, D. M. nie odziedziczyła w trybie ustawowym 1/3 części spadku po K. S., jako że po w/w miało miejsce dziedziczenie testamentowe na rzecz R. S., który spadek po swojej matce odziedziczył w całości. Pozwany podniósł ponadto, iż dokonana na jego rzecz darowizna połowy nieruchomości położonej w R. przy ulicy (...), miała miejsce 15 lat przed otwarciem spadku po K. S.. Ponadto, w dacie zgonu K. S. nie był on jej spadkobiercą ani osobą uprawnioną do zachowku. Z tego względu, w świetle obowiązujących przepisów prawa, przedmiotowa darowizna nie podlega doliczeniu do masy spadkowej, a tym samym roszczenie powódki jest nieuzasadnione.

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2014 r. sąd zawiesił postępowanie z art. 177 § 1 kpc. Przepis ten stanowi, że sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania w sprawie. Przed Sądem Rejonowym w Kędzierzynie-Koźlu toczyło się postępowanie w sprawie o sygn. akt I C 126/14, w którym powódka D. M. dochodziła zachowku od spadkobiercy testamentowego po K. R. S.. Ewentualne uzupełnienie zachowku przez pozwanego G. S. uzależnione było od uzyskania przez powódkę lub nie uzyskania w całości lub w części zachowku od R. S.. Postępowanie powyższe zakończyło się ugodą, zgodnie z którą powódka otrzymała kwotę 2.000 zł tytułem zachowku po K. S. od R. S..

Postanowieniem z dnia 4 września 2015 r. sąd podjął postępowanie w niniejszej sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawczyni K. S. zmarła 25 maja 2010 r. w R., gdzie ostatnio stale zamieszkiwała. W chwili śmierci była wdową. Była raz zamężna. Do kręgu jej ustawowych spadkobierców należą dzieci pochodzące ze związku małżeńskiego: córka D. M. oraz dwaj synowie – R. S. i W. S.. Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych lub wcześniej zmarłych, spadkodawczyni nie miała. Pozostawiła po sobie jeden testament, sporządzony w dniu 7 września 2009 r. w formie aktu notarialnego, na mocy którego do całego spadku po sobie powołała syna R. S.. Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2013 r., wydanym w sprawie I Ns 470/13, Sąd Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu stwierdził nabycie spadku po K. S. w całości przez syna R. S., a to na mocy wspomnianego testamentu.

Dowody:

akta sprawy I Ns 470/13 – w załączeniu.

Pozwany G. S. jest wnukiem spadkodawczyni tj. synem R. S.. Na mocy notarialnej umowy darowizny z dnia 2 listopada 1998 r. spadkodawczyni dokonała na jego rzecz darowizny 1/2 udziału we współwłasności zabudowanej nieruchomości położonej w R..

Okoliczność bezsporna.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo należało oddalić.

Powództwo D. M. swoją podstawę znajduje w art. 1000 § 1 k.c., zgodnie z treścią którego, jeżeli uprawniony nie może otrzymać należnego mu zachowku od spadkobiercy lub osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże obdarowany jest obowiązany do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny. Zatem, jeżeli spadkodawca dokonał darowizny wyczerpującej cały spadek, uprawniony do zachowku może dochodzić od obdarowanego roszczenia o zachówek w granicach określonych w art. 1000 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2008r., sygn. III CSK 255/07, opubl. OSNC 2009/3/47, OSP 2009/5/54). Artykuł 1000 k.c. reguluje problem uzyskania kwoty potrzebnej do uzupełnienia zachowku od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczaną do spadku (art. 993-995 k.c.). Jakkolwiek przepis stanowi o sumie pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku, nie powinno budzić wątpliwości, że uprawniony do zachowku może kierować swoje roszczenia przeciwko obdarowanym także w sytuacji, gdy nie otrzymał żadnej korzyści ze spadku, jak też od zobowiązanych spadkobierców tytułem wypłaty części zachowku. Poza sporem leży legitymacja czynna D. M. w przedmiotowej sprawie, zgodnie bowiem z regulacją wynikającą z art. 991 § 1 k.p.c., uprawnionymi do zachowku są zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy. D. M. zaś jest córką spadkodawczyni i jednocześnie darczyńcy.

Zgodnie z treścią art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. W myśl więc prawa spadkowego o tym, kto dziedziczy majątek spadkowy decyduje w pierwszej kolejności sporządzony przez spadkodawcę testament, a w przypadku jego braku — ustawa. K. S. dokonała rozrządzenia swoim majątkiem drogą testamentu, powołując do dziedziczenia swojego syna R. S.. Powyższe, niejako automatycznie, wyłączało od udziału w masie spadkowej osoby, które wchodziłyby do kręgu spadkobierców po ww. na mocy ustawy, w tym powódkę (córkę K. S.) D. M.. Wedle bowiem treści art. 931 § 1 k.c., spadkobiercami ustawowymi w pierwszej kolejności są dzieci zmarłego i jego małżonek.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy, K. S. nie tylko dokonała rozrządzenia swoim majątkiem na wypadek śmierci w drodze testamentu notarialnego z dnia 7.09.2009r., lecz także za życia dokonała transferu ze swojego majątku do aktywów pozwanego G. S. przekazując temu ostatniemu, na mocy umowy darowizny, udział wynoszący 1/2 w prawie własności nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny wolnostojącym o pow. użytkowej ok. 170 m², położonej przy ul. (...) w R. (KW (...)).

W myśl art. 993 k.c., przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. W dalszej części, przepis art. 994 § 1 k.c. precyzuje, iż przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż dziesięć laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego sąd ustalił, iż obdarowanie wnuka G. S. przez K. S. nastąpiło mocą umowy z dnia 2.11.1998 r. Tymczasem otwarcie spadku nastąpiło w dniu 25.05.2010r. (art. 924 k.c.: Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy). Zatem od daty otwarcia spadku do chwili dokonania darowizny na rzecz pozwanego upłynął okres 11 lat i 6 miesięcy. Jednocześnie, w chwili śmierci K. S. do kręgu ustawowych spadkobierców po ww. należały wyłącznie dzieci: D. M., R. S. i W. S., albowiem w dacie 25.05.2010 r. ww. była

wdową (akta sprawy I Ns 470/13). Darowizna zaś została uczyniona, zgodnie z wolą K. S., na rzecz wnuka G. S., syna spadkobiercy testamentowego po ww. – R. S.. Uznać zatem należało, iż obdarowany nie należał do kręgu ustawowych spadkobierców po ww.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002r. Nr 163, poz.1348) oraz art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2006r. Nr 225, poz. 1635).